

Câu chuyện ngôn ngữ

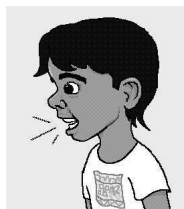
Written by Khuyết danh

Tuesday, 16 November 2010 11:00

Cái dài dòng lãng phí như thế là cái quố c hiế u hiế n nay cầ a nầ c mình. Trong tầ t cầ các văn bầ n pháp quy đầ u phầ i có 2 dòng:

Cầ ng hòa xã hầ i chầ nghĩa Viầ t Nam ...Đầ c lầ p - Tầ do - Hầ nh phúc

Hầ c ăn, hầ c nói, hầ c gói, hầ c mầ

Lầ i nói không mầ t tiầ n mua, lầ a lầ i mà nói cho vầ a lòng nhau

(Ca dao - Tầ c ngữ Viầ t Nam)

Tầ ng nói, câu chầ đã song hành cùng nhân loầ i ngót hai mầ i thầ kầ . Chầ ng y thầ i gian cũng chầ a đầ đầ con ngầ i hài lòng vầ i sầ phát triể n cầ a ngôn tầ . Và có lầ , sầ không bao giầ nhân loầ i tầ thầ a mầ đầ thôi cầ i biầ n cái đầ c mầ nh danh là linh hầ n trong giao tiầ p xã hầ i.

Theo đà tiầ n hóa cầ a lầ ch sầ , ngôn tầ đầ n đầ n đầ c cầ i hóa sao cho phù hầ p vầ i tầ duy và tâm lý cầ a con ngầ i.

BẦ T CẦ P

Ngôn tầ cầ a mầ i dân tầ c, đầ i mầ i chính thầ đầ u có phong thái và đầ c thù riêng biầ t. Nhầ t là đầ i các chầ đầ đầ tài, viầ c khầ ng chầ truyể n thông và thông tin càng làm cho sầ phát triể n cầ a ngôn tầ bầ gồ theo mầ t phầ m vi chầ quan. Hầ n ba mầ i năm sầ ng đầ i chầ đầ này, tôi chầ t nhầ n thầ y viầ c sầ đầ ng ngôn tầ có quá nhiề u bầ t cầ p.

Dài dòng lãng phí

- Mầ t hôm, ngầ i trên xe đầ ng chầ trầ c trầ m thu phí giao thông, tôi bầ ng có ý nghĩ ngầ ngầ là tiầ n đầ ng mầ t giá quá, làm các bầ ng đầ n tầ phầ i tầ n thêm chi phí cho 4 con sầ zero vô duyên. Trong các văn bầ n, sầ sách, giầ y tầ ... cũng vầ y, viầ c đầ c các món tiầ n hầ i có giá trầ mầ t chút rầ t là mầ t mầ i. Nhầ ng đó là chuyể n kinh tầ và lầ m phát, trầ lầ i vầ n đầ chính là chuyể n lãng phí trong ngôn tầ . Cái dài dòng lãng phí như thế là cái quố c hiế u hiế n nay cầ a nầ c mình. Trong tầ t cầ các văn bầ n pháp quy đầ u phầ i có 2 dòng:

Cầ ng hòa xã hầ i chầ nghĩa Viầ t Nam

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Tôi khi có mấy vi tính, vài chiếc năng copy-paste hoặc vài chiếc nh nghĩa các khuôn mẫu (templates) thì vẫn đỡ thòi gian nh p li u không đáng kể. Nhưng chi phí để mua và in là không hề nh. Vì thế ra thì phải có ng i để c, tuy nhiên theo cảm nhận cá nhân tôi hiểu hết mọi ng i để u vô cảm với 2 dòng tiêu đề này. Theo tôi, trong đó chỉ có vài vần hai từ có giá trị là Việt Nam. Nhưng từ còn lại hoặc do th a, hoặc không đúng ý nghĩa trên thực tế. Trong một văn bản thông điệp trung bình cỡ trang giấy A4 thì số ký tự cho những từ lãng phí này khoảng 5%. Ta làm một con tính nh lý giá trị n một 5% của hộp mực in Laser nhân với số văn bản thông điệp lưu hành trên các n c s cho một con số đáng kinh ngạc!

- Chuyện xe lái tiếp tục trên con đường liên tỉnh. Thấp thoáng những đám bông kh l n vài dòng chữ: Học tập và làm theo tấm gương đạo đức HCM. Câu này cũng được s n trên các tấm biển n l n trong các c quan, trường học... Tôi thì hiểu "Học theo tấm gương đạo đức HCM" và "Học làm Ng i" nh ông cha dạy dỗ bao đời nay có đi u gì khác biệt chẳng? Nếu có ai biết đi m u vì t n i b t nh t c a t t ng và đạo đức HCM so với đạo làm Ng i t x a đ n nay, xin vui lòng tóm tắt càng gọn càng tốt, tôi xin đa t. Thực tình là tôi cũng không biết, mà tìm thì ch a th y.

- Thực tình nghe lái để c nghe vài ng i n c ngoài khen rằng dân Việt Nam ta thông minh, cần cù chịu khó, đánh gi c m u trí này n, cũng th y ... n mỗi m t tí. Nhưng chỉ m t chút cho vui thôi, chỉ nhìn lái thì trên thực tế các lãnh vực văn hóa, khoa học kỹ nghệ ... mình ch a có gì đáng kể so với thế giới. Thế mà, l m ng i c vênh vênh "đ n cao trí tuệ", nghe phát r n ng i! Dân gian xưa có tục r t hay mà ta quen gọi là tr m vĩa. Th y đ a tr b b m hoặc lạnh l h n ng i thì h cũng gọi tr ch đi nh là "xí quá", "khẩu nh"... thực là những từ r t dân dã ng n g n, có phần gi m nh cái hay, cái t t c a nó nh là s thói h m hĩnh s m lầy vào ng i con tr!

Tránh xa sự thất

- Cái gì gây n t ng nh t cho tôi thì hiểu là Việt c ng. Trước 1975, tôi chỉ m i h c l p 1 và được biết t này khi TV chiếu nh ng c nh t n th t do b pháo kích, gi t mìn... Sau 30/4/1975, tôi b c vào l p 2 và b ng đ ng ng i l n c m ng t không được nói đ n t này! Và t u i đó, tôi chỉ biết là t c m k nh ph m h úy v y. V sau m i biết đó là nói v n t t c a c m t C ng s n Việt Nam cũng nh Trung c ng là C ng s n Trung Qu c. V y có gì mà không được nói h tr i? Cách gọi v a ng n g n v a đúng s th t nh v y sao lái c m? Hay h s nh n mình là ng i c ng s n? Sau này, tôi nh n ra còn r t nhi u c m t đ h i, dài dòng, đi vòng qua sự thất nh sau:

Câu chuyện ngôn ngữ

Written by Khuyết danh

Tuesday, 16 November 2010 11:00

- Bị u tình thì gọi là khi u ki n đông ng i. Cái này hoàn toàn sai về ngữ nghĩa. Khi u ki n là hành vi m c đ th p h n, khi ng i ta ghi nh ng b t công oan trái c a mình ra gi y và yêu c u lu t pháp can thi p. Bị u tình là hành vi bày t quan đ m m nh m h n, có bị u ng , có t t p và hô kh u hi u. Th ng bị u tình th ng ch x y ra sau khi khi u ki n không đ c gi i quy t th a đ ng.

- B t đ ng chính ki n thì gọi là tuyên truy n ch ng phá nhà n c XHCN.

- T th c thì gọi là xã h i hóa. Ch ng h n, đ ng nên nói h m tr ng t , b nh vi n t ... mà nên nói r ng h tham gia th c hi n công cu c xã h i hóa giáo d c, xã h i hóa y t ... !

- D ch t thì gọi là tiêu ch y c p nguy hi m. T x a đ n nay, ch c n nghe "d ch t" là tôi đã hình dung nh ng thân hình ti u t y, do c th b m t quá nhi u n c, th n ch t luôn l n v n đầu đó quanh ng i b nh. Cho nên vi c chua thêm cái t "nguy hi m" vào sau "tiêu ch y c p" v a dài dòng l i d th a l ng nhách.

... (Có l còn thêm m t s n a ngoài t m hi u bi t c a mình)

Nói tóm l i, cách s đ ng ngôn t c n nh t là rõ nghĩa và ng n g n.

T HÁN-VI T, CÓ NÊN DÙNG KHÔNG?

Nh đã nói, ngôn ngữ là linh h n c a văn hóa, là căn b n c a giao ti p xã h i. S phát tri n c a ngôn t ph n ánh m c đ văn minh và quá trình ti n hóa xã h i. Thu th gi i còn mông m i s khai, con ng i s ng thành nh ng b y đàn theo t ng vùng. M i nhóm này s có t p quán, phong t c và th ng riêng theo ch ng ng i. V sau, xã h i ti n hóa phân chia thành các qu c gia riêng bi t, nh ng v n ch u s nh h ng c a ngu n g c ban đ u. Do đó, vi c các qu c gia lân c n dùng chung m t ngôn ngữ ho c trong có nh ng đ m gi ng nhau cũng là đ i u t nhiên. Ch ng h n, các qu c gia ở châu Âu nh Đ c, Áo và Th y sĩ đ u xài chung ngôn ngữ Deutsch. Ti ng Nh t cũng có m t s ch căn b n có ngu n g c Hán ngữ ...

Vì l đó, s xu t hi n c a t Hán-Vi t là l t nhiên, nh t là Vi t Nam đã t ng ch u ngàn năm B c thu c. Theo hoàn c nh xã h i, ti ng Vi t còn du nh p thêm nhi u t g c Latin khác nh Pháp, M ... Ch ng h n, khi xe đ p ph bi n vào Vi t Nam trong th i Pháp thu c, thì nh ng tên g i ph ki n c a nó nh sên, nhông, líp, gi-đông, ba-ga... đ u phiên âm t ti ng Pháp. Th i đ i

Câu chuyện ngôn ngữ

Written by Khuyết danh

Tuesday, 16 November 2010 11:00

Số, có những người khi đến nguyên bản tiếng Anh còn chính xác, đôi khi họ nói tiếng Việt. Ví dụ, đôi khi người dân miền đông nói Internet số thì họ nói máy tính toàn chữ.

Nhưng vậy, tiếng Hán-Việt vẫn nên dùng tùy theo ngữ cảnh, nhưng tránh lạm dụng. Việc sử dụng là một nghệ thuật, tùy thuộc vào hoàn cảnh và context của người nói.

Sau 30/4/1975, tiếng có phong trào vẫn dùng chữ thu của Việt nên mới có các chữ mới chiên số gái thay cho chữ chiên số, xuyến để thay cho nhà học sinh... May sao nó chỉ tồn tại trong một thời gian ngắn. Việc sử dụng tiếng Hán-Việt hay thu của Việt, xin đừng cố gắng để những môn học là: tùy thuộc vào ngữ cảnh. Chúng ta, trên bảng chữ không thể số của Xuyến để mà nên dùng Nhà học sinh. Còn nếu có người hỏi: - Bà đi đâu vậy?, thì câu trả lời: - Bà ta đi sinh con (hoặc đẻ con), chứ đừng ai nói - Bà ta đẻ nhà học sinh để cho đứa bé chào đời!

Tiếng nói, khi phát biểu trước công chúng, người ta thường dùng: - Kính thưa quý vị, chú ý nghe ai nói: - Kính thưa mọi người đang nghe nhìn!

Ngày Quốc tế phụ nữ nghe vẫn còn họ tên Thi giãi đàn bà con gái!

Người nói, có khách đến nhà thì chữ của nói: - Mọi người chú ý! chứ đừng ai nói: - Mọi người anh anh!

Tiếng Hán-Việt vẫn dùng bình thường, nhưng chữ quy định quốc gia thì không thể làm được. Hoa kỳ xài thu của Anh ngữ, nhưng biên giới Anh-Mỹ có dính dáng gì đâu?